

LBRIS

We know
books

**DESCHIZĂTORI
DE
DRUMURI**

**BUCUREȘTI - 2010
SOLARIS PANACEU**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României
SMILES, S.**

Deschizători de drumuri / S. Smiles. - București :
Solaris Panaceu, 2010
ISBN 978-606-92104-2-0

008

Copyright © 2010 - SC Succes Mondial SRL,
Editura SOLARIS PANACEU

Toate drepturile asupra acestei lucrări aparțin SC Succes Mondial
SRL. Reproducerea integrală sau parțială a textului este interzisă și
va fi pedepsită conform legii.

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31,
sector 5, București, ROMÂNIA

fedprint
tipografie

Tel.: 411.00.55; 411.47.76 office@fedprint.ro

CUPRINS

Capitolul I.

Introducere.....	8
„Cu voință, răzbați prin toate”	11
Astronomi, chimiști, prelați, generali - ridicați din ținuturile sărăciei	13
Poeți ridicați din popor. Shakespeare.....	18
Marele Buffon și servitorul său Josef	23
Alexis de Tocqueville. Lumea aparține energiei.....	25
Testamentul lui Augustin Thierry	27

Capitolul II. ÎNTEMEIETORII DE INDUSTRII

Din istoria olăritului. Luca della Robbia.....	32
Olarul erou: Bernard Palissy	34
Un mare urmaș al lui Palissy: Böttger... ..	43
Arta ceramică în Anglia. Josiah Wedgwood - un erou industrial.....	50

Capitolul III. INVENTATORI ȘI PRODUCĂTORI

Mașina cu vapori	60
Denis Papin.....	61
Mașina cu vapori condensați. Watt	64
Manufacturile de bumbac. Arkwright. Mathew Bulton	68
Mașina de țesut. Vaucasson. Jacquard	75
Mașina de tors inul. Girard	82
Mașina de pieptănat bumbacul. Josue Heilman	86

Capitolul IV. PUTEREA APLICAȚIEI ÎN ȘTIINȚE ȘI ÎN LITERE.....

Rezultatele unei munci perseverente. Robert Peel. Michelangelo	92
Roadele observației. Galileo. Columb. Franklin	94
Să profităm de toate împrejurările pentru a ne instrui. Walter Scott. Priestley	99
Eroi ai muncii stăruitoare. Davy. Faraday. Cuvier. Miller.....	100

Folosirea cea mai bună a timpului	104
Marii adnotatori. Bacon. Hunter. Harvey	106
Puterea efortului individual. Ambroise Paré	109
Vaccina* (boala vacilor): Jenner. Sistemul nervos: Sir Charles-Bell.	
Astronomia: William Herschel	113
Capitolul V. ÎNDEMÂNAREA ÎN ARTELE FRUMOASE	118
Roma - cetatea eternă	124
Benvenuto Cellini	126
Nicolas Poussin, pictorul	130
Minunile răbdării. Flaxman, sculptorul	136
Alți eroi ai tenacității: Chantrey, Wilkie, Ety, Händel	143
Capitolul VI. ENERGIE ȘI CURAJ	149
Puterea voinței	150
Suntem liberi să alegem binele sau răul	152
Suvarov. Napoleon. Napier. Warren Hastings	154
Marmurele de la Niniva și inscripțiile cuneiforme.	
Rawlinson, Layard	158
Foley și Phipps, oamenii hotărârilor nestrămutate	160
Apostoli și misionari: Loyola, François Xavier	165
Livingstone, exploratorul Africii	170
Sf. Vincent de Paul. Abatele de Saint-Pierre	171
Lupta pentru abolirea sclaviei negrilor.	
Granville Sharp - Jonathan Strong	177
Urmașii lui Sharp: Clarkson, Buxton	181
Capitolul VII. OAMENI DE AFACERI	184
Atenția, sârguința, precizia, metodică în lucru, punctualitatea, promptitudinea... calități necesare pentru a avea succes în afaceri	188
„Timpul valorează bani“	192
Construirea canalului Lanquedoc. Paul Riquet de Bonrepos	195
Țesăturile de bumbac. Richard Lenoir	201
Cum muncea Walter Scott	204

Capitolul VIII. BANII - FOLOSIREA ȘI RISIPIREA LOR	206
Întrebuintarea înțeleaptă a banului. Economia	210
Cine datorează bani, este rob	213
Goana după aparențe	218
Taina îmbogățirii	220
Bogăția inimii e mai prețioasă decât avuțiile	223
Respectabilitatea	229
Negoț și caracter	231
Capitolul IX. EDUCAȚIA PRIN TINE ÎNSUȚI	233
Sănătatea fizică	234
Cultura minții	237
Educația pe care ți-o dai ție însuși	243

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

*Meritul unui Stat este, în cele din urmă,
meritul indivizilor care-l alcătuiesc.*
(John Stuart Mill)

„Ajută-te pe tine însuși, căci astfel și Dumnezeu te va ajuta” este o maximă cu o valoare de netăgăduit și care adună, într-un cadru restrâns, cele mai diverse experiențe. Spiritul de spontaneitate stă la baza oricărei dezvoltări normale a individului, iar când el se regăsește la un mare număr de oameni, atunci se alcătuiește adevărata temelie a puterii și a vigorii naționale. Ajutorul oferit din exterior ne face mai inactivi, mai pasivi, pe când cel ce vine din străfundurile ființei noastre ne întărește, ne dinamizează. Toate acțiunile făcute pentru noi de către alții ne răpesc într-o mare măsură nevoia și, prin urmare, dorința de a le face noi înșine. Pretutindeni unde individul este supus unui exces de protecție și de îndrumare, tendința de neînlăturat a acestui sistem este de a-l îngrădi la o stare vădită de neputință, de inactivitate.

Majoritatea instituțiilor nu lucrează în folosul omului. Adevăratul lor scop ar trebui să fie crearea tuturor condițiilor necesare pentru ca fiecare om să se dezvolte liber, neîngrădit și totodată să-l facă să-și îmbunătățească propriile sale calități. Dar totdeauna oamenii au considerat că bunăstarea și fericirea lor depind de facilitățile obținute din partea instituțiilor, mai mult decât prin propria lor putere, iar astfel ei au ajuns să dea o prea mare însemnătate actului legislativ și să vadă în el cea mai puternică pârgie a progresului omenesc. Totuși, faptul de a lua parte la

alcătuirea legislaturii, votând la trei, patru sau la cinci ani pentru unul sau doi deputați, nu poate influența decât prea puțin viața sau caracterul unui om, oricât de conștiincios și-ar fi îndeplinit acesta datoria. De asemenea, este din ce în ce mai limpede că acțiunea guvernării este mai degrabă negativă și limitatoare, decât pozitivă și activă, devenind doar un simplu sistem de îngrădire a vieții, a libertății, a proprietății. Nu există nicio putere legală care să oblige leneșul să muncească, risipitorul să fie chibzuit, bețivul să devină cumpătat. Numai individul își poate acorda sieși una sau toate aceste virtuți prin manifestarea tuturor însușirilor native și a puterii de abnegație. Într-adevăr, toată experiența lumii dovedește faptul că meritul și puterea unui Stat atârnă mult mai puțin de înfățișarea instituțiilor sale, decât de caracterul indivizilor care-l alcătuiesc. O nație este de fapt un cumul al stărilor particulare, individuale, iar civilizația este o chestiune de propășire individuală.

Progresul național este însumarea activităților, energiilor, virtuților tuturor ființelor care fac parte din acea națiune, la fel cum decăderea națională este înmănușarea lașităților, egoismelor și viciilor lor. Dacă privim îndeaproape în decursul vremii, vom vedea că ceea ce suntem obișnuiți a arăta ca mari plăgi sociale este doar dezvoltarea monstruoasă a viciilor de care noi înșine suntem atinși și că zadarnic ne vom sili să ne sustragem din această problemă utilizând legea. Întotdeauna, sub o înfățișare sau alta, ele se vor ivi din nou, chiar mai puternic, atâta vreme cât condițiile dezvoltării noastre personale nu vor fi îmbunătățite. Aceasta înseamnă că patriotismul cel mai înalt și cea mai mărinimoasă filantropie nu stau atât în a reforma legile și în a schimba instituțiile, cât mai cu seamă în ajutorul dat oamenilor ca aceștia să se înalțe, să se înobileze prin libera și neatârnată acțiune a propriei lor voințe. Guvernarea unei națiuni reprezintă, de obicei, oglinda și reflexia indivizilor care o alcătuiesc. Orice

guvernare care e prea înaintată față de popor va fi, fără îndoială, trasă înapoi (nu se va putea dezvolta în voie), după cum orice guvern care e prea înapoiat va fi împins înainte, când poporul devine mai evoluat. După cum apa își găsește mereu nivelul ei, oricât de mult am agita-o, o nație va găsi în legile și guvernele ei dispozițiile care convin caracterului său. Aceasta este în firea naturii. Totdeauna poporul nobil va fi guvernat în mod nobil, totdeauna cel ignorant și needucat va fi condus defectuos. Libertatea nu-i numai rodul unei înfloriri politice, ea este mai mult rodul unei înfloriri morale, al energiei, al neatârării și libertății de acțiune a fiecărui individ.

Felul cum este condus un om poate să nu aibă prea mare însemnătate, atâta timp cât totul depinde de modul cum se conduce el însuși. Într-adevăr, cel mai nenorocit sclav nu e cel care este supus ciudățeniilor unui despot, oricât de mare ar putea fi acest rău, ci acela care este robul propriilor sale vicii, egoismului și ignoranței. Dezrobirea națiunilor în inima cărora stăpânește astfel sclavia n-ar putea fi rezultatul unei simple schimbări de stăpâni sau de instituții. Atâta vreme cât această iluzie fatală va face ca libertatea să depindă de guvernare, orice revoluție, cu oricâte jertfe s-ar face, nu va prețui mai mult și nu va produce rezultate temeinice, decât o simplă schimbare fantasmagorică de decoruri. Libertatea nu poate fi dobândită decât prin tăria de caracter a fiecărui individ. Tot prin această tărie a caracterelor se obține garanția siguranței publice și a progresului național. John Stuart Mill afirmă cu multă dreptate: „Chiar despotismul n-ar putea să-și producă cele mai rele efecte, atâta vreme cât nu a reușit să distrugă tăria caracterelor individuale; iar tot ceea ce tinde la năruirea individualității este despotism, sub orice nume s-ar ascunde și oricare ar fi autoritatea în numele căreia ar veni, aceea a lui Dumnezeu sau a oamenilor.”

Toate popoarele pământului datorează progresul la care au ajuns tuturor generațiilor anterioare, care au făcut posibil acest lucru numai prin străduință și abnegație. Muncitori din toate domeniile de activitate, cultivatori de pământ și mineri, inventatori și exploratori, lucrători și manufacturieri, meseriași și poeți, politicieni și filosofi - toți au contribuit la progresul național, aducându-l la stadiul măreț la care a ajuns astăzi. Datorită acțiunilor pline de sânguință ale acestor nobili muncitori - artizani ai civilizației - în cele din urmă, ordinea s-a țesut din haos (în industrie, știință și artă). Generația de azi este moștenitoarea minunatei lucrări care a fost creată din îndemânarea și strădania întregii noastre rase și care ne-a fost lăsată pentru ca noi să o cultivăm mai departe și să o trecem urmașilor noștri, nu numai neatinsă, ci chiar îmbunătățită.

Printre înaintașii noștri au existat întotdeauna o mână de oameni care s-au remarcat prin calitățile lor geniale, ridicându-se deasupra mulțimii, fiind net superiori celorlalți. Dar existența noastră este datorată și acelor mulțimi de oameni care, deși mai mici și aparent neînsemnați, nu sunt nici ei lipsiți de merit. Și nu trebuie să uităm că, deși istoria nu-și amintește decât de numele generalilor care s-au distins în marile campanii, totuși în mare parte numai prin valoarea individuală și eroismul soldaților necunoscuți au fost câștigate victoriile. Câți oameni a căror viață nu a fost niciodată scrisă, n-au impulsionat spre transformare, tot atât de puternic, civilizația și istoria, asemeni marilor genii ale căror nume s-au păstrat în biografii peste veacuri?

„Cu voință, răzbați prin toate“

Orice om care manifestă umilință, hărnicie, cumpătate, onestitate și tărie de caracter va avea un impact pozitiv puternic asupra bunăstării țării, căci întreaga sa viață va fi un

exemplu pentru toți ceilalți oameni, transmitându-le fără voia lui calitățile sale, influențându-le astfel viitorul. Trebuie să recunoaștem că manifestarea calităților individuale produce cele mai mari efecte asupra vieții și asupra faptelor celorlalți oameni și că această acțiune se transformă în cea mai bună educație practică, prin exemplul personal. Pe lângă această educație, ce însemnătate mai are cunoașterea primită în școli, licee, universități?! Adevărata educație, cea esențială, este aceea pe care o primim în familiile noastre, prin experiență directă cu oamenii din jurul nostru, din ateliere, birouri, bănci, fabrici și în toate locurile de muncă unde ne desfășurăm activitatea. Această din urmă educație - pe care societatea o dă membrilor ei și care constă în lecții de muncă, de purtare, de abnegație, de perfecționare și de control asupra propriei persoane, într-un cuvânt, în tot - direcționează către trezirea celor mai înalte calități și însușiri ale omului și îl determină pe acesta să-și îndeplinească cu brio îndatoririle și treburile vieții. Schiller o numea „educația geniului uman“. Dar această educație nu se primește din cărți. Bacon, cu puterea de exprimare care-i era obișnuită, spunea că „studiile nu ne învață deloc modul de a ne folosi de ceea ce-am învățat“ și că „înțelepciunea este în afara și deasupra lor și nu se capătă decât prin observare“. Această observație se aplică în viața de toate zilele și mai ales cultivării inteligenței înseși, căci nu există niciun exemplu care să infirme acest adevăr, și anume, că un om se perfecționează infinit mai mult prin muncă decât prin studiu și că viața mai mult decât literatura, acțiunea mai mult decât studiul, tind neconștient să îmbunătățească și să cultive calitatea vieții întregii omeniri.

Biografiile oamenilor mari, mai ales ale oamenilor dăruțiți în munca lor, sunt totuși foarte instructive și folositoare, ca exemple personale și ca imbolduri pentru noi toți. Cele mai valoroase sunt cele care, prin învățăturile referitoare la cum să trăim cu folos, cum să cugetăm bine, cum să muncim

cu vrednicie pentru noi și pentru alții, se ridică aproape la înălțimea Evangheliilor. Aceste caractere nobile demne de urmat, obținute prin eforturi personale, tenacitate, prin hotărâre fermă, muncă asiduă, statornicie în onestitate, ne învață - într-o limbă pe care e cu neputință să n-o înțeleagă oricine - tot ceea ce este în puterea fiecăruia să îndeplinească prin sine însuși și fac să se amplifice respectul de sine și încrederea în propriile puteri, ajutându-i pe oamenii cei mai umili să capete o bunăstare cinstită și un renume statornic.

Marii savanți, literați sau artiști, cei care s-au devotat cunoașterii celor mai mari adevăruri și cei a căror „noblețe“ stă toată în preaplina inimii lor, n-au aparținut numai unei anumite clase și nici unei anumite trepte a scării sociale. Ei s-au ivit din toate clasele sociale, din ateliere și din ferme, din colibe și palate. Unii dintre cei mai mari apostoli ai Divinității au aparținut celor mai joase pături sociale. Cei mai săraci au ajuns deseori în locurile cele mai înalte și n-au fost greutăți, oricât de grele ar fi părut ele, pe care aceștia să nu le fi dat la o parte din drum. De cele mai multe ori, asemenea greutăți au fost cele mai bune ajutoare, căci ele i-au obligat să arate tot ceea ce erau în stare să facă și să îndure în munca lor și le-au trezit aptitudinile latente care, fără aceste încercări, ar fi dormitat mereu. Exemple de asemenea greutăți și de izbânzi obținute sunt atât de numeroase, încât îndreptățesc, pe bună dreptate, proverbul: „cu voință, răzbați prin toate“.

Astronomi, chimiști, prelați, generali - ridicați din ținuturile sărăciei

Mulți dintre cei care s-au distins în cadrul științei aparțin unei pături sociale ce nu are nimic în comun cu lumea științifică. Astfel, printre cei care au dat un mare și sublim imbold științei astronomice găsim pe **Copernic**, fiul unui brutar polonez, pe **Kepler**, fiul unui cârciumar german, fiind

el însuși băiat de prăvălie, pe **d'Alémbert**, copil găsit într-o noapte de iarnă pe treptele bisericii S. Jean le Rond din Paris și crescut de femeia unui geamgiu, pe **Newton** și **Laplace**, cel dintâi, fiul unui mic proprietar din Grantham, Anglia, cel de-al doilea, fiul unui sărman țăran din Beaumont-en-Auge, aproape de Honfleur. Cu toate împrejurările potrivnice cu care ei au avut de luptat de la primii pași făcuți în viață, acești oameni celebri au obținut prin însușirile lor un renume răsunător, pe care toate avuțiile pământului nu-l putea plăti.

Bogăția le-ar fi fost poate o povară mai mare decât sărăcia în sânul căreia se născuseră. Tatăl lui **Lagrange**, un alt astronom și matematician de frunte, era vistiernicul războiului la Turin. El s-a ruinat cu niște întreprinderi nerentabile, iar familia sa ajunsese aproape în sărăcie. Acestei întâmplări, mai pe urmă, Lagrange avea obiceiul să spună că-i datorează fericirea și renumele său. „Dacă aș fi fost bogat – spunea el – desigur ca n-aș fi ajuns niciodată academician“.

Abatele **Hautefeuille**, alt fizician și mecanicist distins, era fiul unui brutar din Orleans. Tatăl lui **Gassendi** era un țăran sărman din Champtercier (Alpii de Jos), iar **Haüy**, mineralogul, era fiul unui țesător din Saint-Just (Oise). Tatăl chimistul **Vauquelin** era un țăran din Saint-André d'Hebertot (Calvados). Dacă la școala unde fusese trimis în copilăria sa Vauquelin nu strălucea prin luxul veșmintelor sale, el strălucea în schimb printr-o inteligență sclipitoare, iar dascălul care-l învăța să scrie și să citească, laudându-l, îi spunea mereu: „Muncește, studiază, Colin și într-o zi vei purta haine frumoase ca și episcopii bisericii de aici.“ Un farmacist din împrejurime, vizitând școala, admiră brațele sănătoase ale copilului și se învoi să-l ia ca băiat la laborator, lucru la care Vauquelin consimți, în speranța că astfel își va putea urma studiile. Dar farmacistul nu-i îngădui lui Vauquelin să dea învățăturii nici cea mai mică fărâmă din

timpul său, așa încât tânărul, sigur pe sine, a luat hotărârea să părăsească locul. A plecat la Paris, neavând cu sine decât sacul de drum din spinare și doi scuzi în buzunar. Acolo a căutat un loc de ucenic la vreo farmacie, dar toate speranțele lui au rămas fără rod. Copleșit de oboseală și de griji, a căzut bolnav și a fost dus, în pragul morții, la Hotel-Dieu. Dar, cum spune vorba: „urzelii, Dumnezeu îi trimite firul“, ceea ce a urmat a dovedit că zile mai bune erau păstrate undeva și pentru sărmanul Vauquelin. Însănătoșindu-se, s-a pus din nou să caute de lucru și a găsit un loc de muncă la un farmacist. După puțină vreme, l-a cunoscut pe celebrul chimist Fourcroy, care a fost atât de încântat de el, încât l-a luat ca secretar, iar la moartea acestuia, Vauquelin îi urmă la catedra de chimie a facultății de medicină. În sfârșit, în 1820, a devenit deputat în Calvados și a putut reintra învingător în satul din care plecase atât de sărac și necunoscut.

Ca și chirurgul englez **John Hunter**, marii chirurghi francezi **Ambroise Paré** și **Dupuytren** s-au ridicat dintr-o clasă socială foarte modestă. La vârsta de 3 ani, Dupuytren a fost luat spre adopție de la părinții săi de către o doamnă. Dar cu toate că părinții săi erau săraci, ei au făcut tot ce le-a stat în putere ca să-și aducă înapoi copilul. Crescând, el și-a făcut – datorită firii sale plăcute, a purtării și a ascultării de care dădea dovadă – mulți prieteni, dintre care unul l-a ajutat să meargă la Paris să studieze medicina. Dupuytren atât aștepta: să încalce bine în șa și să-și urmeze drumul. Se povestește despre el că, pe vremea când studia în colegiul din La Marche, ocupa împreună cu un tovarăș de studiu o cameră al cărui mobilier era compus din trei scaune, o masă și un fel de pat în care cei doi tineri se culcau pe rând. Mijloacele lor erau așa de mici, încât adesea nu trăiau decât cu pâine și apă. Dar sărăcia nu l-a împiedicat pe Dupuytren să muncească din toată inima și chiar să-și înceapă activitatea în zorii zilei. Nu putem spune nimic despre nivelul de desăvârșire pe care l-a atins, dar se